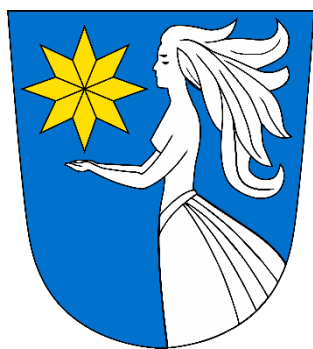

HALJALA VALLA 2024. AASTA EELARVE SELETUSKIRI

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
OLULISEMAD LÄHTEKOHAD EELARVE KOOSTAMISEL	4
HALJALA VALLA 2024. AASTA EELARVE.....	6
PÕHITEGEVUSE TULUD	8
Maksutulud	8
Tulud kaupade ja teenuste müügist (omatulud).....	9
Saadavad toetused tegevuskuludeks	10
Muud tulud	11
PÕHITEGEVUSE KULUD	12
Kulud valdkondade ja tegevusalade kaupa.....	13
INVESTEERIMISTEGEVUS	22
EELARVE SEOSSED ARENGUKAVAGA.....	23
FINANTSEERIMISTEGEVUS JA LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS	25
LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS.....	25

SISSEJUHATUS

Kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest (KOKS) tulenevalt on omavalitsuse eesmärk KOV-le seadusega pandud avalike ülesannete täitmine, mh on valla korraldada sotsiaalabi ja sotsiaalteenuste osutamine, eakate hoolekanne, kultuuri-, spordi ja noorsootöö, elamu- ja kommunaalmajandus, veevarustus ja kanalisatsioon, heakord ja jäätmekäitlus, ruumiline planeerimine, teede ja tänavate korrashoid, ühistransport ning valla asutuste ülalpidamine. Nende ülesannete elluviimiseks koostab kohalik omavalitsus arengukava ja eelarvestrateegia.

Haljala valla 2024. aasta eelarve on koostatud kooskõlas KOKS-is ja kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses (KOFs) vallaeelarve kohta sätestatuga. Vastavalt Haljala Vallavolikogu 16. jaanuari 2018. aasta määrusele nr 6 „Haljala valla finantsjuhtimise kord“ on esitanud oma põhjendatud ettepanekud valla eelarve eelnõu koostamiseks vallavalitsuse valdkondade eest vastutavad isikud ning vallavalitsuse hallatavate asutuste juhid.

Eelarve koostamisel lähtuti Rahandusministeeriumi ja Eesti Panga majandusprognosidest ning Haljala valla arengukavast ja eelarvestrateegiast ning kavandatakse tegevusi nendele vastavalt.

Vastavalt KOFs-ile liigendatakse eelarve järgmiselt:

- põhitegevuse tulud,
- põhitegevuse kulud,
- investeerimistegevus,
- finantseerimistegevus,
- likviidsete varade muutus.

Seletuskirjas on toodud andmed tulude ja kulude kohta ning antud ülevaade investeerimis- ja finantseerimistegevuse kohta. Selgitatud on eelarve eelnõu ja eelarvestrateegia investeerimise ja finantseerimise eelarveosades esinevaid muudatusi. Seletuskirjas on toodud Haljala valla oodatav põhitegevuse tulemi väärtus ja netovõlakkoormus eelseisva eelarveaasta lõpuks.

Eelarve on koostatud tekkepõhiselt.

Seletuskirja koostas finantsjuht Mairi Uihoaed.

OLULISEMAD LÄHTEKOHAD EELARVE KOOSTAMISEL

Haljala valla finantsseis on keeruline tulenevalt eelnevate aastate kriisidest, mis kergitasid oluliselt kaupade ja teenuste hindu ning seetõttu kallines ka suurinvesteeringu - Haljala kooli- ja spordihoone - elluviimine ligi 1,8 miljoni euro võrra. Suurt mõju valla finantsseisule avaldab ka EURIBORi tõus. Samas olid paljud teenused seni elanikele tasuta kättesaadavad. 2023. aastast on mitmetele teenustele kehtestatud tasud ja on erinevates valdkondades otsitud kokkuhoiukohti.

Eelolevatel aastatel on eriti oluline kaaluda kõiki rahalisi otsuseid, et olla kindel, et vald suudab võetud rahalisi kohustusi tasuda. 2024. aastaks on kavandatud eelarve mahu kasv arvestades üldist majanduslikku olukorda, planeeritavaid maksumuudatusi, miinimumtasu ja õpetajate miinimumtasu tõusu (töötasud üldiselt ei tõuse). Investeeringutest on plaanis 45 000 euro väärtuses valla teede ja tänavate remont, Haljala staadioni rekonstrueerimine (MATA meetme abil), Haljalasse kettagolfiraja väljaehitamine, Võsu Rannaklubi rekonstrueerimine (samuti MATA meetme abil) ning raamatukogubussi soetamine (50% toetusega). Eelarvesse on kavandatud ka Võsu Kooli uue hoone projekteerimise viimane makse (2023. aastast). Investeermistegevuse eelarveosas kajastatakse ka hajaasustusprogrammi raames antavad toetused elanikele vee-süsteemide rajamiseks. Rohkem investeeringuid tulenevalt valla rahalisest olukorrast 2024. aastaks kavas ei ole.

Haljala valla eelarve hõlmab Haljala Vallavalitsuse, Haljala Kooli, Võsu Kooli, Haljala Lasteaed Pesapuu, Haljala valla kultuuri- ja vabaajakeskuse, Haljala Vallaraamatukogu ja Haljala valla majanduskeskuse tulude ja kulude eelarveid. Haljala vald koos oma hallatavate asutustega annab tööd ligikaudu 200 inimesele.

Planeeritud põhitegevuse tulud suurenevad võrreldes 2022. aasta tegelike tuludega 16% võrra (siin ja edaspidi on võrreldud 2024. aasta eelarvet viimase lõppenud täisaasta tegelike tulude ja kuludega, kui ei ole märgitud teisiti). Tasandus- ja toetusfondi prognoosi aluseks on Rahandusministeeriumilt saadud esialgne info riiklike toetuste jaotuse kohta (seisuga 12.01.2024), 2023. aasta eelarve tegelik täitmine ning majandusprognoosid. 2024. aastal on maamaksu määrad elamu- ja maatulundusmaa kõlvikutel 0,5% ha kohta; äri- ja tootmismaa ning kõikide muude sihtotstarvetega maadel 1,0%. Tuludele avaldab positiivset mõju nii tulumaksu laekumise kasv, riiklikud toetused kui ka omatulude kasv.

Füüsilise isiku tulumaksu laekus 2022. aastal 4,83 milj eurot ja 2023. aastal 5,22 milj eurot (2023. aasta füüsilise isiku tulumaksu laekumiseks oli planeeritud 5,2 milj eurot). 2024. aasta füüsilise isiku tulumaksu summaks on kavandatud 5,7 milj eurot. 2024. aastast muutub kohalike omavalitsusele laekuva füüsilise isiku brutotulu protsent (senise 11,96% asemel 11,89%) ja lisandub riiklike pensionite tulumaks (2,5%). Muutused on tingitud muudatustest tasandus- ja toetusfondi arvutusvalemis – 2024. aastast läheb toetusfondist välja matuse-, asendushoolduse- ja pikaajalise hoolduse toetus, mis edaspidi kajastuvad osaliselt tulubaasis ja osaliselt tasandusfondis.

Tasandus- ja toetusfondi summad annavad valla eelarvesse tulu kokku ligikaudu 1,72 milj eurot. Kõikides hallatavates asutustes on majandamiskulud ja investeeringud planeeritud nende

tegelikke vajadusi silmas pidades. Säästliku majandamise eest vastutab iga asutuse juht. Investeeringute, jooksva remondi ja muude tegevuskulude teostamiseks läbi erinevate toetusmeetmete on projektide omaosaluste summad prioriteetsed võrreldes teiste sarnaste kulutustega.

2024. aasta eelarves kasvavad põhitegevuse kulud võrreldes 2022. aasta tegelike kuludega 19% võrra. Suurim tõus on seejuures sotsiaaltoetustel – 129%. Enamiku sellest moodustab 1. juulist 2023. aastal kehtima hakanud pikaajalise hoolduse reformi tulemusel ettenähtud kulud eakate hooldamiseks (305 000 eurot). Kuigi üldiselt valla töötajate töötasud ei tõuse, kasvavad personalikulud kokku siiski 27% võrra võrreldes 2022. aasta tegelike kuludega (8% võrreldes 2023. aasta tegelike kuludega). Haridustöötajate miinimumtasuks on eelarves kavandatud 1803 eurot (3% kasv 1749 eurolt 1803 euroni). Õpetajate palgatõus mõjutab ka lasteaedade õpetajate töötasusid. Samuti tõuseb 2024. aastal miinimumtasu 820 euroni.

Majandamiskulud jäävad 2022. aasta tegelike kuludega võrreldavale tasemele. Selle põhjuseks on stabiliseerunud kütte- ja elektri hinnad, valla kokkuhoiupoliitika ning eelnevalt eakate hoolduskulude katteks kulunud summade kajastamine majandamiskulude all (alates 2023. aasta juulist sotsiaaltoetused).

Reservfond ettenägematute kulutuste katteks on kavandatud põhitegevuse kuluna ning reservfondi suunatakse vastavalt Haljala valla finantsjuhtimise korrale 1% eelarve mahust (2024. aastal 87 000).

HALJALA VALLA 2024. AASTA EELARVE

Haljala valla 2024. aasta eelarve maht kokku on 8,65 miljonit eurot (põhitegevuse kulud + põhivara soetamine + finantskulud + kohustiste tasumine).

Põhitegevuse tulude maht on 2024. aastal 8,2 miljonit eurot ning põhitegevuse kulud moodustavad 7,9 miljonit eurot. Põhivara soetusteks on kavandatud 425 000 eurot, millest 165 000 on kavas katta saadavate toetuste abil.

2024. aasta planeeritav põhitegevuse tulem on ligikaudu 333 000 eurot. 2022. aasta tegelik põhitegevuse tulem oli 461 767 eurot ning aasta lõpu likviidsete vahendite jääk 1,95 miljonit eurot. Ka 2023. aasta põhitegevuse tulem tuleb positiivne, kuid likviidsete vahendite jääk oli 102 000 eurot. 2024. aasta jaanuarist muutub valla asutustes palgapäev senise kuu viimase tööpäeva pealt järgneva kuu 10. kuupäevaks, mis annab vallale rahavoogude juhtimise vaatepunktist ühe kuu tööjõukulude suuruse eelise. Eelarvele palgapäeva nihutamine mõju ei avalda.

	2024 eelarve	2023 eelarve	tegelik 2023*	2022 eelarve	tegelik 2022	2024 EA/ 2022 täitmine
Põhitegevuse tulud	8 189 651	7 772 588	7 794 433	6 948 934	7 063 017	116%
Maksud	6 048 200	5 535 200	5 556 995	5 093 100	5 162 854	117%
Kaupade ja teenuste müük	299 270	286 387	302 345	270 375	226 205	132%
Saadud toetused	1 767 181	1 934 001	1 903 611	1 574 459	1 600 095	110%
Muud tulud	75 000,00	17 000	31 481	11 000	73 863	102%
Põhitegevuse kulud	7 856 276	7 716 268	7 357 168	6 821 032	6 601 250	119%
Sotsiaaltoetused	445 200	284 296	264 810	213 626	194 406	229%
Muud toetused	159 065	161 615	140 872	221 117	197 862	80%
Tööjõukulud	4 589 081	4 400 720	4 246 717	3 652 071	3 618 378	127%
Majandamiskulud	2 575 830	2 795 377	2 704 265	2 664 398	2 589 441	99%
Muud tegevuskulud	87 100	74 260	504	69 820	1 162	7496%
Põhitegevuse tulem	333 375	56 320	437 264	127 902	461 767	72%
Investeeringustegevuse tulud	356 535	756 100	711 103	3 552 554	2 375 361	15%
Saadud toetused	164 535	20 000	9 672	2 601 554	2 379 583	7%
Muud tulud	190 000	734 900	700 101	951 000	-4 306	-4412%
Finantstulud ja -kulud	2 000	1 200	1 330		84	2381%
Investeeringustegevuse kulud	656 247	2 052 664	2 008 980	8 251 948	6 685 417	10%
Põhivara	359 785	1 771 647	1 743 329	8 059 465	6 506 881	5%
Muud toetused	65 342	83 797	68 431	167 018	149 554	44%
Finantstulud ja -kulud	231 120	197 220	197 220	25 465	28 981	797%
Finantseerimistegevus	-132 885	-357 400	-357 390	3 683 360	3 686 570	-4%
Lühiajalised kohustised				3 831 620	3 828 380	0%
Pikaajalised kohustised	-132 885	-357 400	-357 390	-148 260	-141 810	94%
Nõuete-kohustuste muutus		--346 000				
Lühiajalised kohustised		-346 000				
Likviidsete varade muutus	-99 222	-1 943 643		-888 132		
Käibevara	-99 222	-1 943 643		-888 132		

Tabel 1. Haljala valla 2024. aasta eelarve põhinäitajad võrreldes eelmiste eelarveperioodidega (seletuskirja koostamise hetkel ei ole veel tekkepõhiselt kõik 2023. aasta tulud ja kulud selgunud) NB! Siin ja edaspidi (kui ei ole märgitud teisiti) on viimases veerus arvutatud 2024. aasta eelarve muutus võrreldes 2022. aasta tegelike kuludega.

Netovõlakoormus on võlakohustiste ja likviidsete varade kogusumma vahe. KOFS-i alusel on üldjuhul lubatud netovõlakoormus 60% põhitegevuse tuludest. Haljala valla prognoositav netovõlakoormus 2024. aasta lõpuks on 4,85 miljonit eurot ja netovõlakoormuse määr (netovõlakoormus/põhitegevuse tulud) ligikaudu 59%.

PÕHITEGEVUSE TULUD

Põhitegevuse tulud on vallaeelarvesse planeeritud arvestades 2022. ja 2023. aasta tegelikke tulusid ja ala-eelarvete taotlustes esitatud andmeid.

Kokkuvõtte suurematest tulugruppidest tululiikide kaupa on esitatud tabelis 2.

	2024 eelarve	2023 eelarve	tegelik 2023*	2022 eelarve	tegelik 2022	2024 EA/ 2022 täitmine
Põhitegevuse tulud	8 189 651	7 772 588	7 794 433	6 948 934	7 063 017	116%
Füüsilise isiku tulumaks	5 700 000	5 200 000	5 220 976	4 758 100	4 832 090	118%
Maamaks	328 200	331 600	332 354	330 000	328 355	100%
Parkimistasu	16 000					
Reklaamimaks	4 000	3 600	3 665	5 000	2 409	166%
Riigilõivud	12 000	11 000	11 605	16 500	17 970	67%
Tulud haridusalasest tegevusest	202 840	176 432	179 454	135 886	108 318	187%
Tulud kultuuri- ja kunstialasest tegevusest	8 400	7 640	10 041	14 500	8 813	95%
Tulud spordi- ja puhkealasest tegevusest	32 000	23 750	25392	15 000	14 388	222%
Tulud sotsiaalialasest tegevusest	10 500	9 500	9 533	3 950	3 952	266%
Elamu- ja kommunaaltegevuse tulud	21 250	19 500	20 892	18 408	17 168	124%
Tulu keskkonnakaitsest		1 185	1 185	11 159	9 938	0%
Tulud üldvalitsemisest	3 000	2 570	3 614	350	522	575%
Üür ja rent	9 280	7 810	13 629	22 609	18 144	51%
Õiguste müük		27 000	27 000	31 163	26 164	0%
Muu toodete ja teenuste müük				850	828	0%
Saadud tegevuskulude sihtfinantseerimine	51 225	158 772	128 232	166 209	153 322	33%
Saadud tegevustoetused	1 715 956	1 775 229	1 775 379	1 408 250	1 446 773	119%
Tulud loodusressursside kasutamisest	15 000	17 000	30 365	11 000	13 664	110%
Trahvid ja muud varalised karistused	60 000				3 934	1525%
Eespool nimetatata muud tulud			1 116		56 266	0%

Tabel 2. Põhitegevuse tulud

Maksutulud

2024. aasta eelarves moodustavad maksutulud põhitegevuse tuludest kokku 6 048 000 eurot ehk 74%. Maksutuludest laekub enim füüsilise isiku tulumaksust (70% põhitegevuse tuludest).

Füüsilise isiku tulumaks

Tulumaks laekub valla eelarvesse tulumaksuseaduse alusel. Maksu arvestab ja kogub Maksu- ja Tolliamet ning füüsilise isiku maksustatavast tulust laekub maksumaksja elukohajärgsele kohalikule omavalitsusele 11,89%. Maksumaksja elukohana kalendriaastal arvestatakse sama kalendriaasta 1. jaanuari seisuga registrisse kantud elukohta. 2024. aastast lisandub tulumaksu laekumise valemisse ka 2,5% riiklike pensionide tulult, mis on mõeldud pikaajalise hoolduse kulude katteks. Sellest tulenevalt on võrreldes 2022. aasta tegeliku laekumisega tulumaksu laekumise tõusuks planeeritud 18% (tulumaksu laekumise prognoos 2024. aasta eelarves 5,7

miljonit eurot). Tulumaksu laekumise kasv võrreldes 2023. aasta eelarvega on 9,6% (kui pensionituludest laekuvat osa mitte arvestada, siis 5%).

Haljala valla maksumaksjate arv 2282 (2023. aasta juuni seisuga) ning keskmine palk 2022. aastal oli 1458 eurot (Lääne-Virumaal 1325 eurot, Eestis 1685 eurot). Valla maksumaksjate arv on olnud stabiilne ning elanike sissetulek on Eesti keskmisest mõnevõrra väiksem.

Maamaks

Maamaks on maa maksustamishinnast lähtuv maks. Haljala vallavolikogu 20.06.2023 määruse nr 45 kohaselt kehtestati 2024. aastaks alljärgnevad maamaksumäärad: elamu- ja maatulundusmaa kõlvikutel 0,5% ha kohta ja äri- ja tootmismaa ning kõikide muude sihtotstarvetega maadel 1,0%. 2024. aastal on maamaksu laekumiseks planeeritud 328 200 eurot, mis on 5% maksumuludest. Maamaksu laekumise prognoos võrreldes 2022. aasta tegeliku laekumisega jääb samale tasemele (tänu riigi poolt Haljala vallale maamaksu vähenemise eest kompenseeritavale summale).

Parkimistasu

Kohalike maksude seaduse alusel on Haljala vallal kavas kehtestada avalikul parkimisalal parkimise korraldamise eesmärgil parkimistasu (suvisel perioodil Võsu piirkonnas). Parkimistasu on 2024. aasta eelarvesse kavandatud summas 16 000 eurot.

Reklaamimaks

Kohalike maksude seaduse alusel valla- ja linnavolikogude poolt kehtestatav maks. 2024. aastal on reklaamimaksuks planeeritud 4 000 eurot, mis lähtub eelmiste aastate laekumistest.

Tulud kaupade ja teenuste müügist (omatulud)

Tulud kaupade ja teenuste müügist on kavandatud summas 300 000 eurot ning moodustavad valla 2024. aasta põhitegevuse tuludest 3,7%. Põhiosa tuludest laekub haridusasutuste tegevusest (kohatasud, toiduraha jmt) – 203 000 eurot, rahvamaja ning spordihoone tegevusest – 43 000 eurot ning elamu- ja kommunaalmajandusest – 30 000 eurot.

Riigilõivud

Kohalikule omavalitsusele laekub riigilõivudest tulu peamiselt väljastatud ehitus- ja kasutuslubade eest. Riigilõivumäärad on kehtestatud riigilõivuseadusega.

Tulud haridusasutuste majandustegevusest

Tulu koosneb valla hallatavate haridusasutuste omatuludest (osalustasud, kohatasud), teiste omavalitsuste poolt tasutavast tulust, kui nende õpilased käivad Haljala valla hallatavates haridusasutustes. Riigi kehtestatud üldhariduskooli õpilaskoha maksumus 2023. aastal oli 99 eurot õpilase kohta kuus, 2024. aasta üldhariduskooli õpilaskoha maksumus on 102 eurot.

Koolieelse lasteasutuse lapsevanema poolt kaetava kohatasu suurus Haljala valla lasteaedades on 6,2% miinimumpalgast (vastavalt Haljala Vallavolikogu 15. veebruari 2022. a määrusele nr 8: „Haljala valla koolieelsete lasteasutuste rahastamisel vanemate poolt kaetava osa määr ja tasumise kord“). 2024. aastal on miinimumpalk 820 eurot, seega kohatasu suurus saab olema 51 eurot (summa ümardatakse täiseurodeks). Kehtivad soodustused kohatasu osas pere teisele lapsele 50% ning järgnevatele 100% jäävad kehtima. Arvestuslik lasteaiakoha maksumus teistele omavalitsustele on Haljala Lasteaed Pesapuu osas 636,17 eurot ning Võsu kooli lasteaias osas 650,67 eurot.

Tulud kultuuri- ja kunstiasutuste majandustegevusest tulevad Haljala rahvamaja majandustegevusest. Peamine tulu laekub rahvamaja ruumide rendist ning tasuliste ürituste piletitulust.

Tulud spordi- ja puhkealasest majandustegevusest hõlmavad piletitulu jõusaali kasutamisest, müügitulu, saali rent Võsu ja Haljala spordihoonest. Eelarveprojektis on arvestatud, et uus Haljala spordisaal leiab laialdast kasutamist.

Tulud sotsiaalalasest tegevusest

Haljala vald pakub abi valla eakatele, puuetega ja erivajadustega isikutele sotsiaaltranspordi, avahoolduse ja isikliku abistaja teenust.

Üüri- ja renditulu varadelt tuleb vallale kuuluvate varade renditulust (eluruumid, mitteeluruumid, maa kasutusse andmise lepingud jmt).

Saadavad toetused tegevuskuludeks

Tegevuskuludeks saadud sihtfinantseerimine ehk projektid. Sellised eraldised laekuvad peamiselt riigiasutustelt, riigi sihtasutustelt, Euroopa Liidult ning on seotud erinevate projektide läbiviimisega. 2024. a. eelarvesse on planeeritud sihtotstarbelisi toetuseid kokku summas 51 000 eurot, millest 19 000 moodustab eriplaneeringu projektijuhi palgatoetus, kultuurivaldkonna toetus kokku 11 000 eurot (sh raamatukogude riiklik dotatsioon, Kultuuriministeeriumi toetus koori- ja tantsujuhtidele). Haridusvaldkonna toetussumma kokku on 9 000 eurot. Sotsiaalvaldkonnas on planeeritud saadavaid toetuseid 12 000 eurot.

Toetuste eraldistest on peamiseks tuluallikaks riigieelarve seaduse alusel laekuvad riiklik toetus- ja tasandusfond. Toetusfondi vahendid on ette nähtud hariduskulude toetuseks (õpetajate ja koolijuhtide tööjõukulud, õppevahendid, koolilõuna, koolitusteks jm), huvitegevuse toetuseks, koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukulude toetuseks, toimetulekutoetusteks, erinevate sotsiaaltoetuste ja –teenuste osutamiseks, sündide ja surmade registreerimise kulude hüvitamiseks ning kohalike teede hoiu toetuseks.

Toetus- ja tasandusfond moodustavad valla põhitegevuse tuludest suuruselt teise tulude allika, 2023. aastal moodustavad saadavad toetused 23% põhitegevuse tuludest, 2024. aastaks on planeeritud 21% (langus tuleneb toetusfondi jaotuse muudatusest, millega matusetoetus ja eakate hooldamiseks eraldatud toetus lähevad toetusfondist välja).

Tasandusfondi eraldisi saab Haljala vald kuni aastani 2025. 2024. aastaks kavandatud tasandusfondi summa on 134 670 eurot. Riigieelarvest makstava toetusfondi suurus on

kavandatud 12. jaanuari seisuga avaldatud info põhjal. Tabelis 3 on toodud ülevaade tasandus- ja toetusfondi eraldistest.

Tasandus- ja toetusfond (€)	2023	2024 (12.01 seisuga)
Tasandusfond	113 652	134 670
Kohaliku omavalitsuse toetusfond:	1 661 580	1 581 286
Üldhariduskoolide pidamiseks antav toetus, sh:	1 166 644	1 253 697
põhikooli õpetajate tööjõukuludeks	1 004 188	1 070 606
gümnaasiumi õpetajate tööjõukuludeks	0	0
direktorite ja õppealajuhatajate tööjõukuludeks	46 029	46 029
õpetajate, direktorite ja õppealajuh. täiendkoolitusteks	5 159	5 159
õppekirjanduseks	18 126	17 841
koolilõunaks	55 650	54 775
tõhustatud ja eritoe tegevuskuludeks	33 264	55 080
kultuurirahits	4 228	4 207
Koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukulude toetus	82 830	85 681
Huvihariduse ja -tegevuse toetus	49 683	50 171
Suure hooldus- ja abivajadusega lapsele abi osutamise toetus (enne: raske ja sügava puudega lastele abi osutamise toetus)	3 179	3 011
Toimetulekutoetuse maksmise hüvitis	16 084	7 122
Matusetoetus	14 184	-
Asendus- ja järelhooldusteenuse toetus	0	-
Pikaajalise hoolduse korralduse toetus	147 346	-
Rahvastikutoimingute kulude hüvitis	131	108
Kohalike teede hoiu toetus	181 496	181 496
KOKKU TASANDUS- JA TOETUSFOND	1 775 229	1 715 956

Tabel 3. Tasandus- ja toetusfondi jaotus

Muud tulud

Muude tulude alla kuuluvad keskkonnatasude seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide järgi kohalike ja riiklike kaevanduste kaevandusõiguse tasud ning vee erikasutustasud. Vastavalt veeseadusele korraldab vee kasutamist ja kaitset riiklikul tasandil Vabariigi Valitsus. Kohalik omavalitsus oma halduspiirkonnas annab nõusoleku vee erikasutuseks. Keskkonnatasude seaduse (KeTS) kohaselt jaotatakse keskkonnatasudest saadav raha seaduses sätestatud ulatuses riigieelarve ja keskkonnakasutuse asukoha kohalike omavalitsuste eelarvete vahel. Vee erikasutusõiguse tasu kogub Keskkonnaamet ning jaotab laekunud tasu kohaliku omavalitsuse ja riigieelarve vahel.

Muude tulude all kajastatakse ka trahve ja muid varalisi karistusi, saastetasusid ja keskkonnale tekitatud kahju hüvitisi ning muid eespool nimetatamata tulusid.

PÕHITEGEVUSE KULUD

Vastavalt KOFS-ile planeeritakse põhitegevuse kulude eelarveosasse antavad toetused ja muud tegevuskulud. Selles eelarveosas ei kajastata põhivara soetuseks antavat sihtfinantseerimist, põhivara soetust ega finantskulusid.

Põhitegevuse kulud on vallaeelarvesse planeeritud arvestades 2022. ja 2023. aasta tegelikke kulusid, majandusprognoose ja alaeelarvete taotlustes esitatud andmeid. 2024. aastaks planeeritud põhitegevuse kulud kokku on 7,8 miljonit eurot.

	2024 eelarve	2023 eelarve	tegelik 2023	2022 eelarve	tegelik 2022	2024 EA/ 2022 täitmine
Põhitegevuse kulud	7 856 276	7 716 268	7 351 231	6 821 032	6 601 250	119%
Sotsiaaltoetused	445 200	284 296	264 161	213 626	194 406	229%
Muud toetused	159 065	161 615	140 872	221 117	197 862	80%
Tööjõukulud	4 589 081	4 400 720	4 246 717	3 652 071	3 618 378	127%
Majandamiskulud	2 575 830	2 795 377	2 698 978	2 664 398	2 589 441	99%
Muud tegevuskulud	87 100	74 260	504	69 820	1 162	7496%

Tabel 4. Põhitegevuse kulud kululiikide kaupa

Põhitegevuse kulud jaotatakse antavateks toetusteks tegevuskuludeks (sotsiaaltoetused ja muud toetused) ja muudeks tegevuskuludeks (tööjõu-, majandamis- ja muud tegevuskulud). Tegevuskuludeks antavateks toetusteks on 2024. aastal planeeritud ligikaudu 604 000 eurot, mille osakaal põhitegevuse kogukuludest on 8%.

Sotsiaalabi toetused, ca 445 000 eurot, moodustavad kõikidest antavatest toetustest 74%.

Sotsiaalabi toetused jagunevad:

- Peretoetused
- Toimetulekutoetused ja täiendavad sotsiaaltoetused
- Toetused puuetega inimestele ja nende hooldajatele
- Õppetootused
- Erijuhtudel riigi poolt makstavad maksud
- Muud sotsiaalabitoetused
- Preemiad ja stipendiumid

Sotsiaalabi toetuste summad on oluliselt tõusnud tulenevalt 2023. aasta juulist jõustunud pikaajalise hoolduse reformist. 2024. aasta eelarvesse on eakate toetusteks kavandatud 305 000 eurot.

Sihtotstarbelisi toetusi on 2024. aasta eelarvesse planeeritud 159 000 eurot. Sellest 35 000 moodustavad Haljala valla liikmemaksud (MTÜ Partnerid, Eesti Linnade ja Valdade Liit, Põhja-Eesti Ühistranspordikeskus, VIROL, Arenduskoda MTÜ). Sihtotstarbelised toetused on kavandatud Võsu sadamakapteni ja Esku kalmistuvahi tööjõukulude hüvitamiseks (mõlemad 13 170 eurot). Ühekordsed toetused MTÜ-dele ja valla esindusrühmadele on eelarvesse kavandatud summas 22 000 eurot. Projekti „Kodud tuleohutuks“ toetuse summaks on eelarves ette

nähtud 25 000 eurot (millest 8 000 kaetakse toetuse abil). 42 000 euro väärtuses on kavas toetada teenusepakkujaid huvitegevuse tegevusalal.

Tegevuskuludeks on 2024. aastal kavandatud 7,2 miljonit eurot, sh:

- Tööjõukulud 4,6 milj eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 58%
- Majandamiskulud 2,6 milj eurot, osakaal põhitegevuse kuludest 33%
- Muud kulud ca 87 000 eurot

Personalikulud koosnevad töötasudest ja töötasudega seotud maksudest. Personalikulude kasv võrreldes 2022. aasta tegelike kuludega on 27% (võrreldes 2023. aasta tegelike kuludega 8%). Suure osa sellest moodustab üldhariduskoolide õpetajate palgatõus, sest riiklikult kehtestatud õpetajate miinimumtasu tõuseb 2024. aastal 3% 1749-lt eurolt 1803 euroni. Õpetajate miinimumpalga tõus mõjutab ka lasteaedade õpetajate töötasusid. Samuti tõuseb riiklikult kehtestatud miinimumtasu seniselt 725 eurolt 820 euroni.

Majandamiskulud koosnevad administreerimis-, uurimis- ja arendustööde-, lähetus-, koolitus-, kinnistute ja hoonete majandamis-, rajatiste majandamis-, sõidukite ülalpidamis-, inventari ja infotehnoloogia-, toitlustamis-, meditsiini-, teavikute ja õppevahendite, vaba aja sisustamise ja muudest majandamiskuludest.

2024. aasta eelarves langevad kavandatud majanduskulud võrreldes 2022. aasta tegelike kuludega 0,5%. Erinevate majanduskulude ühikuhinnad on viimastel aastatel oluliselt tõusnud, kuid 2023. aasta teises pooles pigem stabiliseerunud. Küttekulude kasvuks on 2024. aasta eelarves planeeritud 25% võrreldes 2022. aasta tegeliku kuluga (kasv 36 700 eurot); elektritarbimise kulud eelarves võrreldes 2022. aasta tegeliku kuluga langevad 15% (langus 37 400 eurot). Kasvanud on kulud sõidukite ülalpidamisele ja koolitranspordile (16%). Teiste majandamiskulude kavandamisel on arvestatud tänaseks teadaolevate hinnatõusude ja käibemaksumäära muutusega.

Muudest kuludest enamiku moodustab reservfond summas 87 000 eurot. Reservfondi kasutatakse vastavalt vallavolikogu poolt kinnitatud Haljala valla finantsjuhtimise korrale.

KULUD VALDKONDADE JA TEGEVUSALADE KAUPA (NB! summad ümardatud tuhandete eurodeni)

Eelarve tulud ja kulud on „Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendi“ järgi jaotatud tegevusvaldkondade kaupa. Kümnest valdkonnast on Haljala vallas kasutusel üheksa. Alljärgnevalt on vaadeldud põhitegevuse ja investeerimistegevuse kulusid valdkondade ja tegevusalade lõikes.

Üldised valitsussektori teenused (01)

Volikogu (01111) kuludes kajastatakse volikogu esimehe, aseesimehe, komisjonide liikmete ja volikogu liikmete tasusid ja hüvitisi ning nende tegevusega seotud majanduskulusid. Valla-volikogu kulud on 37 000 eurot, mis koosneb volikogu esimehe, aseesimehe ja komisjonide esimeeste ning liikmete tasudest ja maksudest ning esinduskuludest. Volikogu eelarve väheneb võrreldes 2022. aasta tegelike kuludega 36%, kuna volikogu ja komisjonide liikmete tasud ajutiselt (üheks aastaks) vähenevad.

Vallavalitsuse (01112) tegevusalal on kajastatud vallavanema, vallavalitsuse liikmete, vallakantselei, finantsteenistuse, arendus- ja kommunikatsiooniteenistuse ning ehitus- ja keskkonna-teenistuse töötajate töötasud ning nende tegevustega otseselt seotud majandamiskulud (bürookulud, esindus- ja vastuvõtukulud, panga- ja audiitorteenused, õigusabikulud, isiklike sõiduautode kasutamise hüvitise kulud, töötervishoiukulud ning koolituskulud). Lisaks vallamaja ruumide majandamiskulud. Vallavalitsuse eelarve on 720 000 eurot, millest personalikulud moodustavad 76% ja majandamiskulud 23%.

Reservfond (01114). Haljala valla finantsjuhtimise korra § 9 lõike 2 alusel moodustatakse reservfond vähemalt 1% eelarvemahust. Reservfondi suuruseks on 2024. aastal planeeritud 87 000 eurot. Reservfondi kasutab valitsus ootamatute ja reeglina ühekordsete ettenägematute kulude katmiseks, mida eelarve koostamise käigus ei olnud võimalik ette näha ja eelarvesse planeerida.

Muud üldised valitsussektori teenused (01600) - üldised valitsemisega seotud liikmemaksud. Vastava valdkonna liikmemaksud kajastuvad valdkonna kuludes. Alljärgnevalt on toodud planeeritud liikmemaksud.

Organisatsioon	2023	2024
LÄÄNE-VIRU OMAVALITSUSTE LIIT	14 844	16 745
Põhja-Eesti Ühistranspordikeskus MTÜ	4 474	4 474
Eesti Linnade ja Valdade Liit	3 660	4 445
Mittetulundusühing PARTNERID	2 000	2 000
Arenduskoda MTÜ	2 883	2 915

Lisaks tabelis märgitud liikmemaksudele on sellel tegevusalal ka reserv ühistevusteks VIROLis summas 5 000 eurot.

Valitsussektori võla teenindamine (01700) tegevusalal kajastatakse omaavalitsuse finantseerimistegevus ehk võetud laenud ja nende tagasimaksud. 2024. aastal ei ole Haljala vallal plaanis laenu võtta. Eelarvesse on kavandatud maksepuhkus. Laenude tagasimakseteks on planeeritud 133 000 eurot ning intressikuludeks 231 000 eurot.

Avalik kord ja julgeolek (03)

Vetelpääste (03200) tegutseb Võsu rannas juunist augustini. Vetelpääste töötajaid on kokku 5. Vetelpääste tegevusalal kajastatakse ka Võsul, Sadama 2 asuva hoone kommunaalkulud – vesi, elekter, valveteenus. Tegevusala eelarve kokku 27 000 eurot.

Majandus (04)

Valdkonna eelarve kokku on 173 000 eurot, sh investeeringud 45 000 eurot.

Valla teed ja tänavad (04510). Valla teede ja tänavate korrashoiuga seotud kulude katmisel on oluline osa riigilt eraldatud vahenditel. 2024. aasta eelarvesse on planeeritud kuludeks 108 000 eurot, 180 000 eurot on riigi poolne toetus (2023. aastani kajastati sellel tegevusalal ka lumetõrjega seotud kulud, 2024. aastast on lumetõrje avalike alade puhastuse tegevusala all vastavalt avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendi kontoplaanile).

Planeeringud (04740). Tegevusala eelarvesse on planeeritud planeerimistegevusega (detailplaneeringud, üldplaneering jt.) seotud kulud, kokku summas 65 000 eurot.

Keskkonnakaitse (05)

Valdkonna kulude eelarve kokku on 449 000 eurot. 2023. aastal alustas tegevust Haljala valla majanduskeskus, kelle haldusalas on keskkonnakaitse valdkonda kuuluvad tegevused nagu avalike alade ning rannaalade korrashoid, elamu- ja kommunaalmajandus, tänavavalgustus, kalmistud ja hulkuvate loomadega seotud tegevused.

Jäätmekäitlus (05100). Kuludesse on planeeritud Haljala alevikus Rakvere mnt 19a ja Võsu alevikus Spordi tn 16 asuva jäätmejäätumise kulud – ruumide kütmisega (elektriküte), vee ja kanalisatsiooniga seotud ning jäätmete vastuvõtu-, veo- ja käitlemisega seotud kulud. Nii Haljala kui Võsu jäätmejaama haldab MTÜ Lääne-Viru Jäätmekeskus. Suveperioodil on väljas ka suured avalikud prügikastid randades (Võsu, Karepa, Käsmu, Pedassaare). Korraldatud jäätmeveo leping Haljala valla haldusterritooriumil sõlmitud Eesti Keskkonnateenused AS-ga. Jäätmekäitluse tegevusala eelarve kokku on 95 000 eurot.

Avalike alade puhastuse (05101) eelarve kokku on 315 000 eurot. Tööjõu kuludes on arvestatud aastaringse haljasalade, teede ja tänavate puhastusega. Majandamiskuludeks on eelarvesse planeeritud aastaringne haljasalade, parklate ja teede puhastus koos prahi äraveoga. Siia on planeeritud ka summad istikute ja taimede ostmiseks, heakorraga seotud tööde ja teenuste osutamiseks ning kulutused lumetõrjele, mis kajastusid kuni 2023. aastani valla teede ja tänavate tegevusalal (2024. aastal 230 000 eurot; 2022. aasta tegelikud kulud olid 175 000 eurot, 2023. aastal on eelarve koostamise hetkeks kulunud 122 000 eurot).

Ranna (05400) tegevusala tööjõukuludesse on arvestatud rannakoristajate nelja kuu töötasud koos maksudega. Toetuslepingu nr 12-2/22/9 järgi on eelarvesse planeeritud miinimumpalgaga seotud toetus Võsu sadamakaptenile. Majandamiskuludesse on planeeritud rannakorrashoiuga kaasnevate tööde kulud – liiva sõelumine, mänguväljakute ja -platside korrastamine, laudtee ning ranna wc-de korrashoid. Tegevusala eelarve kokku on 39 000 eurot.

Elamu- ja kommunaalmajandus (06)

Valdkonna kulude eelarve kokku on 590 000 eurot.

Veevarustuse (06300) tegevusalal kajastatakse hajaastustusprogrammi kaudu teostatavad investeeringud (50% toetusega) hajaastustusega piirkondades elavatele peredele. Tegevusala eelarve kokku 65 000 (sellest 25 000 eurot 2023. aastal lõpetamata projektid).

Tänavavalgustuse (06400) eelarve maht kokku on 81 000 eurot. Tänavavalgustuse tegevusala all kajastatakse elektrienergia kulu ja rajatiste korrashoiu ja remondi kulu.

Elamu- ja kommunaalmajanduse haldamise (0660501) tegevusala eelarve kokku on 364 000 eurot. Tööjõukuludesse on planeeritud lisaks elamu- ja kommunaalmajanduse palgafondi veel hallatavate asutuste majandustöötajate (puhastusteenindajad, majahoidjad, majandustöötajad jne) töötasud, mis eelnevatel perioodidel kajastusid allasutuste eelarvetes.

Majandamiskuludesse on planeeritud valla vara haldamisega seotud kulud. Hallatavate asutuste eelarvetesse jäid alles korrashoiumaterjalide ja -teenuste kulu ning remondikulud.

Vallale kuuluvad 4 korterit Võsul, 2 korterit Haljala alevikus, 1 korter Essus ning kortermaja Põdrusel. Tegevusala eelarvesse on kavandatud ka bussiootepaviljonide korrastamine ning jooksev remont. Sõidukite kuludesse on planeeritud majanduskeskuse sõidukitega kaasnevad kulud: liising, kütus ja remont.

Kalmistute (0660502) eelarve kokku 70 000 eurot, sh toetus SA-le Esku Kabel, mis on seotud miinimumpalgaga ning mõeldud kalmistuvahi töötasuks. Lisaks sihtotstarbelisele toetusele kajastuvad kalmistute tegevusalal nelja kalmistuvahi (Ilumäe, Haljala, Vainupea, Käsmu) töötasud ning kalmistu korrashoiuga seotud kulutused: igakuine jäätmevedu, ohtlike puude langetamine, kalmistupüha eel liivavedu, niitmistööd, töövahendid jms.

Hulkuvate loomadega seotud tegevus (0660503). 2024. aasta hulkuvate kasside ja koerte toimetamise ja ülalpidamise kuludeks loomade varjupaigas. Kulu oleneb väljakutsete arvust ja teenuse kasutamise vajadusest. Eelarve 10 000 eurot.

Tervishoid (07)

Valdkonna kulu kokku 13 000 eurot.

Perearstikeskused (07210). Tegevusala eelarve 11 000 eurot, mis koosneb Haljala arstipunkti ja Võsu Mere tn 63a arstipunkti kommunaalkuludest.

Üldhaigla teenused (Rakvere Haigla) (07310). Alates 2023. aastast kajastatakse üldhaigla teenustes MTÜ Rakvere Haigla liikmemaksu AS Rakvere Haigla tegevustoetust (investeeringute osalustasu), 2024. aastal on planeeritud MTÜ Rakvere Haigla liikmemaks summas 2 500 eurot ning AS Rakvere Haigla tegevustoetust ei ole vallal kavas tasuda.

Vaba aeg, kultuur, religioon (08)

Alates 1. jaanuarist 2023 tegutsev Haljala valla kultuuri- ja vabaajakeskus (KUVAKE) koordineerib Haljala vallas kultuuri-, spordi- ja noorsootööst tegevust. Asutuse all on järgmised tegevusalad: Haljala Spordihoone, Võsu Spordihoone, spordirajatised, Haljala Noortekeskus, Võsu Noored, Haljala kultuuri- ja vabaajakeskus (rahvamaja). Lisaks sellele asutusele kajastuvad kultuurivaldkonna all ka haruraamatukogud, rahvamajad (MTÜ-d), Võsu rannaklubi, rahvakultuuri tegevusala ning vallaleht. Valdkonna eelarve kokku on 848 000 eurot.

Haljala Spordikeskus (0810201) ja **Võsu Spordihoone** (0810202) vajavad senisest aktiivsemat tähelepanu ning KUVAKEse eesmärk on eelkõige uus Haljala kooli spordihoone nähtavamaks teha, et tuua spordisaalidesse enam püsirentnikke ja suurendada tulude osakaalu. Üks võimalus on teha enam koostööd majutus- ja toitlustuspartneritega, et korraldada spordihoonetes senisest rohkem spordilaagreid. Spordivaldkond korraldab koostöös kahe valla kooli ja aktiivsete spordiinimestega traditsioonilisi Haljala valla spordisündmusi.

Talveperioodil tegeleb asutus õpilastele suusaradade ettevalmistamisega. Haljala vald plaanib osa võtta omavalitsuste vahelistest mängudest ning korraldada aasta jooksul spordisündmusi, mida on pigem vähem, kuid on korraldatud nähtavamalt ja kvaliteetsemalt. Haljala spordikeskuse kulude eelarve on 57 000, Võsu Spordihoone kulude eelarve 98 000 eurot.

Spordirajatiste (0810203) eelarves kajastuvad valla välispordirajatistega seotud kulud, sh Haljala staadioni rekonstrueerimine MATA projekti toetuse kaasabil ning Haljalasse kettagolfi raja väljaehitamine. Tegevusala eelarve kokku 124 000 eurot (seejuures eeldatav toetussumma 53 000 eurot).

Noorsootöö tegevus toimub **Haljala** (0810701) ja **Võsu noortekeskustes** (0810702). Igapäevatöö noortele tegevuste välja mõtlemiseks on tihedalt seotud mitmete riiklike ühendustega, mis pakuvad nii koolitusi kui ka ideid kaasaegseteks tegevusteks ja projektide rakendamiseks. Noortekeskuste üks oluline eesmärk on suvel ühise õpilasmaleva korraldamine kolmes vahetuses. Maleva kaasabil on võimalus heakorradada mitmed olulised avalikud alad. Mõlemas noortekeskuses töötab üks noorsootöötaja. Haljala noortekeskuse eelarve 2024. aastal on 29 000 ja Võsu noorte tegevusala eelarve 32 000 eurot.

Haljala Raamatukogu (08201) asub ajaloolises Köstrimajas. Haljala raamatukogu kogust leidub igale maitsele midagi – lugejat ootab ca 15 tuhat raamatut. Raamatukogul on olemas oma laenutuskast, kust saab oma reserveeritud raamatud kätte väljaspool raamatukogu lahtiolekuaega ning eraldi on olemas tagastuskast, kuhu saab raamatuid tagastada väljaspool raamatukogu lahtiolekuaega. Lisaks raamatutele pakutakse raamatukogus ka digiabi võimalust inimestele, kes jäävad hätta arvuti või nutitelefoni kasutamisel. Raamatukogus saab ka paljundada/printida/skanneerida. Raamatukogu tegeleb põhjalikult lastes lugemishuvi tekitamisega pakkudes lastele erinevaid teematunde. Raamatukogus toimuvad kohtumisõhtud huvitavate inimestega (kirjanikud, teatriinimesed, jutuvestjad jne).

Haljala raamatukogu ühtse juhtimise alla kuuluvad haruraamatukogud Võsul, Võsuperes, Karepal ja teeninduspunktid Varangul ja Vergis. Aaspere ja Vihula haruraamatukogud on alates 2024. aastast suletud. Raamatukogude eelarved kokku on 182 000 eurot, millest 43 000 on kavandatud raamatukogubussi soetamiseks (50% toetusega).

Haljala kultuuri- ja vabaajakeskus (rahvamaja; 0820202) on peamine kultuurivaldkonna tegevuskoht, mille tegevuskulude (2024. aastal 160 000 eurot) katmine moodustab suure osa Haljala valla kultuuri eelarvest. Rahvamaja on keskne hoone, kus toimuvad aastaringselt traditsioonilised kultuurisündmused, huvialaringide tegevus ja ühised taidlejate ettevõtmised. Rahvamajal on plaanis korraldada traditsioonilisi tantsuõhtuid, näidata elanikele kino, võõrustada erinevaid teatrietendusi ning korraldada väärikas vabariigi aastapäeva kontsert ja tähistada jaanipäeva.

Asutus teeb tihedat koostööd vallas tegutsevate külaseltsidega, kelle eestvedajate kaasabil korraldatakse valla külades ja äärealadel olulises mahus kultuuritegevust. Osades neist viiakse läbi juhendajate eestvedamisel iganädalaselt segakooriproove ning rahvatantsutreeninguid.

Rahvamajade (MTÜ; 0820203) tegevusalal kajastatakse Haljala vallale kuuluvate ja vabaihendustele rendile antud hoonete (Käsmu rahvamaja, Võhma seltsimaja, Vergi seltsimaja, Varangu külamaja) otsesed majanduskulud. Osades hoonetes tegutsevad valla haruraamatukogud ning nende kulud kajastuvad Haljala Vallaraamatukogu eelarves. Rahvamajade kulude eelarve kokku on 16 000 eurot.

Võsu Rannaklubi (0820204) eelarvesse on planeeritud rannaklubi hoonega seotud kommunaal- ja korrashoiukulud, mis on jagatud lasteaiarühmaga Rannalõvid, Võsu haruraamatukoguga ning vallavalitsusega. Proportsionaalselt on jaotus: 40% rannaklubi, 40% lasteaiarühm, 15% vallavalitsus ning 5% raamatukogu. 2024. aastal on plaanis alustada rannaklubi hoone rekonstrueerimisega MATA toetuse abil, selleks on eelarves ette nähtud 100 000 eurot (millest toetus 70 000). Võsu Rannaklubi kulude eelarve kokku 111 000 eurot.

Rahvakultuuri (0820205) tegevusalal kajastuvad MTÜ-dele antavad toetused lähtuvalt Haljala valla eelarvest mittetulunduslikuks tegevuseks toetuste andmise korrale (Haljala Vallavolikogu 18.08.2020 määrus nr 78). Võrreldes 2022. ja 2023. aastaga on toetuseid oluliselt vähendatud. Ühekordsed tegevustoetused ja investeringutoetused on mõeldud mittetulunduslikuks tegevuseks valla territooriumil tegutsevatele vabaihendustele, ettevõtjatele ja eraisikutele ning maakonna spordiliidule; eelarve 22 000 eurot.

Ringhäälingu- ja kirjastamisteenuste (08300) kuludesse on planeeritud valla lehe koostamise, trükkimise ja kojukandega seotud kulud, kokku summas 16 000 eurot.

Haridus (09)

Valdkonna eelarve kokku 4,5 miljonit eurot (53% kogu valla kulude eelarvest). Haljala vallas on kaks lasteaeda – Pesapuu Haljalas ning Võsu kooli lasteaiarühmad; põhiharidust annavad samuti kaks kooli – Haljala Kool ja Võsu Kool. Gümnaasiumiharidust omandatakse teiste omavalitsuste era- või riigigümnaasiumites.

Haljala lasteaias (0911001) Pesapuu on 9 lasteaiarühma, kus käib 143 last. 2024. aasta kevadest avatakse lisaks väikerühm. Lasteaia põhiväärtusteks on lapsekesksus ja hoolivus, tervislikkus ja turvalisus, orienteeritus koostööle ja avatusele, innovaatus, rahvakultuuri ja traditsioonide hoidmine, professionaalsus ning vaimse ja füüsilise töö-, mängu- ja õppekeskkonna tagamine. Lasteaia kollektiivis töötab 41 inimest, kellele lisandub peale väikerühma avamist veel 3 töötajat.

Vastavalt Haljala Vallavolikogu 20.12.2022 otsusele nr 72 peab lasteaia õpetajate töötasu olema vähemalt 90% üldhariduskooli õpetajate töötasust (magistrikraadiga lasteaia õpetajal 100%), 2024. aasta eelarves on arvestatud 3% õpetajate palgatõusuga, s.o. 1749 eurot 1803 euron. Haljala lasteaia kulude eelarve kokku on 1,13 miljonit eurot.

Võsu lasteaed (0911002) tegutseb neljas hoones. Vösukeste lasteaiarühm asub põhikooliga samas majas Võsul ning Rannalõvide rühm tegutseb Võsu Rannaklubi hoone teisel korrusel. Vihula lasteaiarühm Särasilmad asub Vihulas vanas algkooli majas. Võsupere lasteaiarühmad Kullaterad ja Rõõmupallid asuvad spetsiaalselt lasteaiale ehitatud hoones Võsupere külas Mudila kinnistul. Lasteaiarühmades on kokku 65 last, osad on veel õppeaasta jooksul liitumas. Lasteaiarühmadest töötab kaheõpetaja süsteemis Võsupere maja, kuid Võsu rühmad ja Vihula

töötavad kvalifitseeritud õpetajate puuduse tõttu üheõpetaja süsteemis. Kokku on lasteaia meeskonnas 20 inimest. Võsu lasteaia 2024. aasta kulude eelarve kokku on 539 000 eurot.

Lasteaiateenuse 0911005 tegevusala 2024. aasta eelarvesse on planeeritud 11 lasteaialapse kulude katmine teiste omavalitsuste lasteaedades. Kui laps ja lapsevanem on Haljala valla elanike registris, kuid elavad teise omavalitsuse haldusterritooriumil ja laps käib ka tegeliku elukoha lasteaias, siis peab Haljala vald katma selle lasteaia tegevuskulud. Eelarveprojektis on eeldatud ka 10% kohatasu tõusu.

Haljala kool (0921201) tegutseb vastvalminud koolimajas ning soovib järgnevatel aastatel kasutada uue koolihoone ressursi eelkõige õppekasvatustöö paremaks ja kvaliteetsemaks läbiviimiseks. Samuti on eesmärgiks parema ja säästlikuma koolikultuuri kasvatamine kogu koolipere seas, mis toetub selle hoone tehnilistele lahendustele ja arhitektuuri omapärale.

2023. aasta novembrikuu seisuga õpib Haljala koolis 234 last. Koolis on planeeritud 32,9 ametikohta, nendest 22,5 on pedagoogid. 2023. aastal oli põhikooli- ja gümnaasiumiõpetaja töötasu alammäär täistööajaga töötamise korral 1 749 eurot kuus, 2024. aastaks on eelarves arvestatud 1803 euroga kuus. Haljala kooli 2024. aasta kulude eelarve on 1,07 miljonit eurot (sellest tööjõukulud 919 000 eurot).

Võsu Kool (0921202) on lasteaed-põhikool, mis tegutseb neljas hoones. Võsu Kooli eesmärgiks on võimaldada lapsele sujuvat kulgemist lasteaia esimesest päevast kuni põhikooli lõputunnistuseni. Võsu kooli satuvad õppima erineva tausta ja võimetega õpilased, kool annab parima, et iga õpilane tunneks ennast toetatuna. Võsu kooli eripäraks on merendusõpe. Merendusõppe aine sisaldab endas kodukoha kalurikülade ajalugu, mereohutust ning purjetamise õpetust (sh tuule suuna hindamine, kaardi lugemine, erinevate purjekate tundmine ja käsitlemine merel). Koostöö Käsmu Lahe Merekooriga võimaldab meie õpilastel peale teoreetilise osa saada osa ka praktilisest. 2023. a novembrikuu seisuga õpib Võsu koolis 79 last 9 klassikomplektis. Võsu kooli 2024. aasta kulude eelarve on 850 000 eurot (sellest 696 000 tööjõukulud). 2024. aasta eelarves on ka eelmisel aastal lõpetamata jäänud uue koolimaja projekteerimise lõppmakse summas 60 000 eurot.

Õpilaskohtade (0921203) 2024. aasta eelarve kuludesse on planeeritud 79 000 eurot Haljala valla elanike registris olevate ja teiste omavalitsuste munitsipaalkoolides õppivate õpilaste õppekoha tegevuskulu katmiseks Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud piirmääras. Praegu kehtiv õpilaskoha maksumus on 99 eurot kuus, alates 2024. aastast 102 eurot kuus.

Tegevusala **noorte huviharidus ja huvitegevus** (09510) all kajastatakse riigi toetusfondist saadav huvihariduse ja -tegevuse toetus noorte huvihariduse ja huvitegevuse kättesaadavuse ja mitmekesisuse parandamiseks. 2024. aastaks on planeeritud huvitegevuse kulusid 151 000 eurot (toetusfondi laekumiseks on kavandatud 50 000 eurot).

Haljala Vallavolikogu muutis 16.05.2023 määrusega nr 43 „Haljala valla huvihariduse ja huvitegevuse toetamise kord“ seni kehtinud toetuseid. Uue korra kohaselt jäävad alles pea kõik seni makstud toetused, kuid kaotati teise huvihariduse või -tegevuse toetus. Uue korra kohaselt on võimalik maksta teenusepakkuja, õppuri-, transpordi- ja huvilaagri toetust.

Suurimad muudatused võrreldes kehtinud korraga puudutavad toetuste määrasid. Seni rakendatud korra kohaselt oli huvihariduse või -tegevuse esimene toetus 100 protsenti maksumusest, kuid mitte rohkem kui 300 eurot kuus. Samuti oli olemas teise huvihariduse ja -tegevuse toetus

50 protsendi ulatuses õppemaksust või osalustasust. Uue korra kohaselt jääb toetuse määraks 70 protsenti õppemaksust või osalustasust, kuid mitte rohkem kui 250 eurot kuus. Teise huvihariduse või -tegevuse toetuse maksmist edaspidi ei toimu. Samuti muutub ka huvilaagri toetuse määr. Uueks määraks on 35 protsenti laagri maksumusest, kuid mitte rohkem kui 150 eurot laagri kohta.

Koolitranspordi (09600) tegevusalal kajastatakse kulu õpilasliinidele summas 425 000 eurot.

Koolitoidule eraldatakse vahendeid kulude katmiseks üldhariduse riiklikust toetusfondist. Koolitoidu tegevusaladele on valla eelarves kokku kavandatud 169 000 eurot. Kõik üldhariduskoolide õpilased saavad tasuta koolilõunat sõltumata rahvastikuregistrijärgsest elukohast. Koolitoidu tegevusaladel (**Haljala kooli köök** (0960101) ja **Võsu kooli köök** (0960102)) on kajastatud kokkade palgakulud ja majandamiskuludes on peamine kuluartikkel toiduainete ja inventari kulud. Riik eraldab 1. kuni 12. klassi õpilase koolilõuna kulude katmiseks 1 euro päeva kohta. Tegelik maksumuse ja riigi poolt eraldatud toetuse vahe kulud kantakse valla eelarvest.

Haridusüritused (09609). Alates 2022. aastast on koondatud selle tegevusala alla haridusvaldkonna üldised tegevused: koolitused, üritused, tunnustamised jms. Tegevusala 2024. aasta eelarve on 9 000 eurot.

Muu hariduse, sh hariduse halduse (09800) tegevusalal kajastatakse kohaliku omavalitsuse toetusfondi haridustoetuse summa ning alates 2024. aastast haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja palgafond ja isikliku sõiduauto kasutamise kulud. 2024. aasta kulude eelarve kokku 41 000 eurot.

Sotsiaalne kaitse (10)

Sotsiaalvaldkonna kulude eelarve kokku on 769 000 eurot.

Muu puuetega inimeste sotsiaalne kaitse (10121) tegevusala kulude eelarve kokku on 114 000 eurot. 2024. a eelarves on puuetega inimeste ja nende hooldajate toetusteks planeeritud 27 000 eurot ning 14 000 eurot hooldajate eest makstava sotsiaalmaksu tasumiseks. Sihtotstarbeliste toetustena on planeeritud tegevustoetus Eesti Puuetega inimeste kojale, Lääne-Virumaa Vähihaigete Ühendusele, Lääne-Virumaa Suurte Perede Ühendusele ja OÜ-le Coramy, kes pakub rändkaupluse teenust. Siin kajastuvad ka tugiisikute töötasud. Sõidukite ülalpidamise kuludesse on planeeritud sotsiaalosakonna autode kulud. Transporditeenuste kuludes on planeeritud 16 000 eurot sotsiaaltransporditeenuse osutamiseks.

Hooldekodud (10200). Tegevusala 2024. aasta eelarve kuluks on planeeritud 305 000 eurot. 1. juulist 2023 jõustunud sotsiaalhoolekande reform pani kohalikele omavalitsustele kohustuse tasuda isikute enda sissetulekust puudujääv osa hooldekodu kohatasust. 2023. aastal eraldas riik nende kulude katteks Haljala vallale 147 000 eurot; 2024. aastal toetusfondist eraldi pikaajalise hoolduse kulude katteks vahendeid ei eraldata, kuid vallale laekuvale tulumaksusummale lisatakse 2,5% riiklike pensionide tulumaksu, mis on arvestatud nende kulude katmiseks.

Muu eakate sotsiaalne kaitse/Päevakeskus (10201). 2024. aasta eelarve töötasudesse on planeeritud kolme hooldustöötaja töötasu. Majanduskuludesse on planeeritud Haljalas asuva päevakeskuse toimimisega seotud kulud ja Võsu Rannaklubi pesu pesemise ja inventari kasu-

tamisega seotud kulud. Tegevusalal kajastatakse ka eakate jõulupeo korraldamise ning juubeli lilled kulud. Tegevusala eelarve kokku 59 000 eurot.

Asendus- ja järelhooldus (10400) rahastatakse riigi poolt toetusfondi kaudu. Toetust kasutatakse asendus- ja järelhooldusteenuse osutamiseks, korraldamiseks ja hooldusperede toetamiseks. 2024. aasta kulude eelarve on 6 000 eurot. Asendushooldus - kuni lapse täisealiseks saamiseni, järelhooldus - õppiva täisealise noore toetus. Haljala vallas hetkel lapsi asendus- või järelhooldusel ei ole.

Muu perekondade ja laste sotsiaalne kaitse (10402) kulude eelarve kokku on 77 000 eurot. 2024. aasta eelarvesse on planeeritud sünnitoetuseks 500 eurot, mis makstakse välja kahes osas - 250 eurot lapse sündides ja 250 eurot lapse üheaastaseks saamisel. Matusetoetuse suurus on 300 eurot, riigi poolt antavat toetust alates 2024. aastast ei ole. Koolilõpu toetuse suurus on 80 eurot ja esimesse klassi astujate toetus on 100 eurot.

Tegevusalal kajastatakse ka lastelaagrites osalemise toetused (Rannapungerja, leina- ja diabeedilaager) ning vanemlusprogrammi „Imelised aastad“ vanemlike oskuste koolituse kulud. Samuti psühholoogilised nõustamised, taastusravi ja teraapiad ning puuetega ja puueteta laste transpordikulu erinevatele teenustele. Planeeritud riigilõivukulu seoses kohtuavaldustega.

Töötute sotsiaalne kaitse (10500). 2021. aastal alustasid Lääne-Virumaa omavalitsused koos Lääne-Virumaa Omavalitsuste Liiduga NEET noorte projekti. Tegevust rahastati struktuurfondi vahenditest. Haljala vallas töötas juhtumikorraldaja 0,3 kohaga kuni 30. septembrini 2023, kuid on vajadus teenuse jätkamiseks ning 2024. aasta eelarvesse on planeeritud töötasu ja sellega kaasnevad maksud kokku summas 7 000 eurot.

Riiklik toimetulekutoetus (10701). Sotsiaalhoolekandeseaduse alusel riiklikest vahenditest makstav toimetulekutoetus on riigieelarvelised vahendid toetusfondist, mis eraldatakse riigi poolt kehtestatud toimetulekupiirist allapoole jäävate inimeste toetuseks. Eelarvesse on planeeritud toimetulekutoetuste maksmiseks 17 000 eurot.

Ühekordsed sotsiaaltoetused (10702) tegevusala kulude eelarve 60 000 eurot. Ühekordsed toetused määratakse vähekindlustatud perekondadele, puuetega isikutele ja üksikutele vanaduspensionäridele põhjendatud avalduse alusel (kokku 2024. aastal planeeritud 35 000 eurot).

Eeldatavasti jätkub ka 2024. aastal Päästeameti poolt rahastatav projekt „Kodud tuleohutuks“. Eeldatav maksumus on 2024. aastal on 25 000 eurot, sellest on toetussummaks kavandatud 8 000 eurot.

Muu sotsiaalne kaitse (10900) tegevusalal kajastatakse vastavalt avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendi kontoplaanile alates 2024. aastast haridus- ja sotsiaalteenistuse töötajate tööjõukulud ja isiklike sõiduautode kasutamise kulud (enne vallavalitsuse tegevusalal). Tegevusala eelarve kokku on 124 000 eurot.

INVESTEERIMISTE GEVUS

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt planeeritakse valla eelarves põhivara soetus ja müük, põhivara soetuseks saadav ja antav sihtfinantseerimine, osaluste soetus ja müük, muude aktsiate ja osaluste soetus ja müük, antavad ning tagasilaekuvad laenud, finantskulud ja -tulud. Alates 1. jaanuarist 2023 on põhivarana arvelevõtmise piirsumma 10 000 eurot.

2024. aasta eelarvesse on planeeritud põhivara müük summas 190 000 eurot (valla kinnistute jm põhivarade müük), põhivarade soetus summas 360 000 eurot ja põhivara soetamiseks antav toetus 65 000 eurot; põhivara soetuseks saadavad sihtfinantseeringud on kavandatud summas 165 000 eurot ning finantskulud (laenude intressid) kokku 231 000 eurot.

Põhivarade müügi summa 190 000 eurot koosneb erinevate kinnistute müügist, millega on kavas katta Haljalas tehtud investeeringute kulusid (sh ka 2023. aastal müümata vara). Investeermistevõtte tulude eelarveosas kajastatakse ka pangahoiuste intressitulu, mida on 2024. aastaks kavandatud 2 000 eurot.

Põhivarade müük	190 000
Intressitulu	2 000
Intressikulu	-231 000
Kõvakattega tee ehitus	-45 000
HAP sihtfinantseerimine (2023 + 2024) ja HAP toetussumma	-65 000 (20 000)
Haljala staadioni rekonstrueerimine (MATA toetusega)	-87 000 (53 000)
Haljalasse kettagolfi raja väljaehitamine	-25 000
Haljala raamatukogule bussi soetamine (Kiirendi toetusega)	-43 000 (21 000)
Võsu Rannaklubi hoone rekonstr. (MATA toetusega), I etapp	-100 000 (70 000)
Võsu kooli hoone projekteerimine (lõppmakse)	-60 000

Tabel 5. 2024. aastaks eelarvesse kavandatud investeeringud

Hajaasustuse programmi on riigipoolseks toetuseks planeeritud 20 000 eurot. Programmi rahastamise allikateks on: 1/3 riik, 1/3 kohalik omavalitsus ja 1/3 taotleja. 2023. aastal kasutamata jäänud vahendite summa selgub aasta lõpuks.

EELARVE SEOSSED ARENGUKAVAGA

Kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest ja kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest tulenevalt sisaldab valla arengukava eelarvestrateegiat, mis viib arengukava kooskõlla valla reaalsete rahaliste võimalustega. Valla arengukava uuendamisel töötati põhjalikult läbi valla eelarvestrateegia ja investeerimisprioriteedid. Haljala valla arengukava 2023-2028 ja eelarvestrateegia 2024-2027 kinnitati volikogu 26. septembri 2023 määrusega nr 48.

Tabelis 6 on toodud erinevused 2024. aasta eelarve ja kehtiva eelarvestrateegia vahel.

	Eelarvestrateegia 2024-2027 (2024. a)	Eelarve 2024 eelnõu	Selgitus
Põhivara müük	0	190 000	2023. aastal ei ole õnnestunud põhivara planeeritud mahus realiseerida ning osa müüke kavandatakse juba tehtud investeeringute katteks 2024. aastasse.
Haljala staadioni rekonstrueerimine	0	87 000 (toetus 53 000)	VIROL on esitanud maakondlike arengustrateegiate elluviimise toetusmeetemesse (MATA) projektitaotluse, millega Haljala vallas rekonstrueeritakse Haljala staadion. Volikogu otsustas garanteerida projekti omaosaluse summas 34 000 eurot.
Raamatukogubussi soetamine	0	43 000 (toetus 21 000)	Kiirendisse on esitatud toetuse taotlus, tulemused ei ole veel selgunud.
Haljalasse kettagolfi raja väljaehitamine	0	25 000	Teostatakse varasemate aastate kaasava eelarve projekt.
Võsu Rannaklubi hoone rekonstrueerimine (MATA toetusega), I etapp	0	100 000 (toetus 70 000)	On ilmnenud terav vajadus hoone remondiks ning on avanenud selle teostamiseks sobiv toetusmeede (investeering on märgitud arengukava investeeringute prioriteetide loetelus).
Võsu kooli hoone projekteerimine (lõppmakse)	0	60 000	2023. aastasse kavandatud projekteerimine ei jõudnud lõpule, teostatakse 2024. aastal.

Intressikulud	195 000	231 000	Intressikulusid on korrigeeritud vastavalt kehtivatele laenude tagasimaksegraafikutele
Laenude tagasimaksed	200 000	133 000	Eelarvestrateegias arvestati 6-kuulise maksepuhkusega, eelarves on eeldatav maksepuhkus 7,5 kuud.

FINANTSEERIMISTEGEVUS JA LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS

Finantseerimistevuse eelarveosas näidatakse laenude võtmine ning võetud laenu- ja liisingukohustiste tagasimaksmine.

Haljala valla võlakohustised seisuga 31.12.2022 olid 5,3 miljonit eurot. 2023. aastal laenu ei võetud. 2024. aastal on laenuintresside tasumiseks planeeritud kokku 231 000 eurot ning laenude tagasimakseteks 133 000 eurot (vajadusel kasutatakse laenude maksepuhkust). 2024. aastal ei ole kavas uut laenu võtta. 2024. aasta lõpu kavandatud võlakohustuste summa on 4,85 miljonit.

Netovõlakoormuse määr 2023. aasta lõpus on eelduslikult ligikaudu 63%. 2024. aasta lõpu planeeritud netovõlakoormus on 4,85 miljonit eurot ja netovõlakoormuse määr ligikaudu 59%.

LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS

2024. aasta eelarve projekti kohaselt vähenevad likviidsed varad 99 000 eurot, mis on suunatud laenude tagasimaksete katteks.

31.12.2022 raha jääk kassas ja pankades oli 1 952 187 eurot, 2023. aasta lõpu raha jääk oli 102 013,73 eurot.

2024. aasta planeeritud eelarve tulem on – 34 000 eurot, mille arvelt on kavas katta laenude tagasimakseid.